

JAARVERSLAG 2011

Natuurwerkgroep Liempde

VOORWOORD

NATUURBEHEER en VRIJWILLIGERS

De voorgestelde Natuurwet van staatssecretaris Henk Bleker houdt de gemoederen binnen politiek en natuurminnend Nederland, al maanden voordat de wet formeel wordt ingediend, flink bezig.

Doel van de regeling

De Wet Natuur, die staatssecretaris Henk Bleker in het voorjaar van 2012 wil indienen bij de Tweede Kamer, moet uiteindelijk drie bestaande wetten vervangen: de Flora en Faunawet, de Natuurbeschermingswet en de Boswet.

De bestaande wetgeving is vooral gebaseerd op nationale natuurbescherming, maar is in de loop der tijd stukje bij beetje aangepast omdat Nederland internationale verplichtingen is aangegaan. Dat heeft de wetgeving gecompliceerd en ontoegankelijk gemaakt. Tevens biedt de nieuwe wet meer mogelijkheden om ecologie en economie te verbinden.

(tekst van 'overheid.nl')

Hieronder een bloemlezing van reacties op deze wet Natuur die ik via Google gevonden heb:

- ✓ De nieuwe Natuurwet van staatssecretaris Henk Bleker wil "minder verboden en geboden" en meer verantwoordelijkheid bij de lokale overheden leggen.
- ✓ Ondernemers en burgers moeten de natuur beschermen. De regels worden eenvoudiger, de natuur blijft beschermd, maar met minder bureaucratie.

- ✓ Bleker heeft het natuurbeleid laten vastlopen en zadelt de provincies op met "een onaf en verwoestend natuurakkoord.
- ✓ Het steekt IUCN (International Union for the Conservation of Nature) onder meer dat 149 Nederlandse plant- en diersoorten straks niet langer wettelijk beschermd zijn. Ook vreest de organisatie voor de gevolgen van de decentralisatie van het natuurbeleid naar de provincies, zoals Bleker voorstelt. Als dat toch doorgaat, moeten er heldere voorwaarden komen en moet het natuurbeheer landelijk in de gaten worden gehouden. IUCN vraagt zich ook af hoe effectief het netwerk van natuurgebieden, de Ecologische Hoofdstructuur (EHS), nog zal zijn als de plannen van de staatssecretaris doorgaan.
- ✓ Het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL) concludeert in een rapport dat het akkoord leidt tot flink minder plant- en diersoorten. Door Blekers beleid realiseert Nederland 128.000 hectare minder natuur dan gepland. Nederland raakt zo elke zesde boom of plant kwijt, en Europa zal Bleker op de vingers tikken vanwege het verdwijnen van dieren en planten.

Ik wil en zal op deze plaats geen politiek standpunt uitspreken. Dat er bezuinigd moet worden, begrijpt iedereen zo langzamerhand wel. Dat er ook op natuurbeheer wordt bezuinigd, is wat dat betreft logisch. Dat dit gevolgen zal hebben voor de natuur is aannemelijk.

Maar wij ('burgers en buitenlui') kunnen er wel iets aan doen.

Beter gezegd: wij doen er al jaren iets aan!

Natuurwerkgroep Liempde is in 1988 opgericht.

De volgende doelen worden nagestreefd:

- *het bevorderen van het natuurbewustzijn*
- *het behartigen van het belang van natuur en landschap in Liempde*

De vereniging wil dit bereiken door lezingen en andere vormen van communicatie, informatie en voorlichting te verzorgen, door het organiseren van natuurbeschermingsprojecten en het coördineren van de activiteiten van leden.

Gezien de economische situatie en de eerder genoemde politieke plannen is een actieve natuurwerkgroep nu meer dan noodzakelijk. Zonder de steun en inzet van vrijwilligers zal de

natuurontwikkeling in Nederland niet alleen tot stilstand komen, maar mogelijk zelfs weer terugvallen. Door het wegvallen van de wettelijke bescherming dreigen vele planten- en diersoorten te verdwijnen.

Wij (leden van Natuurwerkgroep Liempde en uiteraard ook de vele andere vrijwilligers in Nederland) kunnen met z'n allen trots zijn op datgene dat er al bereikt is, maar de noodzaak om de handen uit de mouwen te steken is groter dan ooit.

Dat ik niet tevergeefs een beroep doe op de leden van onze Natuurwerkgroep bewijzen de activiteiten van de afgelopen jaren. We hebben samen een grote ervaring opgebouwd.

Ik denk daarbij aan:

- ✓ het aanleggen van een oeverwaluwand aan de Dommel
- ✓ de jaarlijkse boomplantdag
- ✓ de werkgroep Kleine Landschapselementen: wilgen knotten en het aanleggen en bijhouden van houtwallen
- ✓ de nestkastenwerkgroep
- ✓ de werkgroep Ruimtelijke Ordening, die zich onder andere bezig houdt met het bestemmingsplan buitengebied Boxtel
- ✓ de inventarisaties van de plantenwerkgroep
- ✓ de inventarisaties en tellingen door de vogelwerkgroep
- ✓ de vogeltelpost in de Scheeken
- ✓ de populierenwerkgroep
- ✓ enz.

Conclusie:

VOOR ACTIEF NATUURBEHEER ZIJN VRIJWILLIGERS (ook de komende jaren) ONMISBAAR!!!!

Dank aan de mensen, die een steentje bijgedragen hebben bij het tot stand komen van dit jaarverslag.

Ik wens iedereen veel leesplezier en een goed verenigingsjaar in 2012.

Ad de Kort
Voorzitter

2011 IN VOGELVLUCHT

- Het aantal leden op 31 december 2011 was 117.
- Het bestuur heeft in 2011 elf maal vergaderd, telkens bij één van de bestuursleden thuis.
- Het aantal wandelingen/excursies in 2011 bedroeg 10, waaronder ook de fietstocht van Leo en Trea vd Laar die via een mooie route halt hield bij valkenier Ties van Engeland.
- In totaal namen aan deze wandelingen/excursies maar liefst 329 personen deel, (jeugd)-leden en niet leden. De wintersnertwandeling met Martien en Ad en de natte voetentocht door het Dommeldal met Jeanne en Bert hadden alle twee meer dan 50 belangstellenden! De dagexcursie aan het eind van het jaar naar de Oostvaardersplassen moest het met 'maar' 49 personen stellen. Ook de andere wandelingen konden rekenen op meer dan 20 personen per wandeling.
- Het aantal lezingen in 2011 bedroeg 7 en werden bezocht door 171 leden en niet-leden, een gemiddelde van ruim 24 personen. Ook de foto- en dia-avond voor en door de leden was met 20 personen goed bezocht.
- In totaal bezochten er 520 mensen de wandelingen/lezingen/foto/dia-avond, een gemiddelde van bijna 29 personen per activiteit.

- Tijdens de algemene ledenvergadering in maart is er stilgestaan bij het overlijden van Luus van Son. Luus was een zeer enthousiast en gewaardeerd lid van de plantenwerkgroep. De plantenwerkgroep zal niet alleen Luus missen, maar ook haar zelfgebakken cake en koekjes, haar recepten van chutneys en jams en bovenal haar humor en interesse voor de natuur. Deze vergadering werd door 33 leden bijgewoond en 30 leden hadden zich afgemeld.
- Die zelfde ledenvergadering in september werd door 27 leden bezocht en hiervoor meldden zich 31 leden af. Ook bij de ledenvergaderingen zien we een stijging van zowel het aantal leden wat de vergadering bijwoont, als degenen die toch de moeite willen nemen om zich af te melden voor een vergadering.

- Natuurlijk organiseerden we weer de Nationale Boomplantdag in Liempde in samenwerking met basisschool De Oversteek en de gemeente Boxtel. Dit jaar alweer voor de 23^e keer. Er werd nabij de familie Van Schijndel aan de Gemondsestraat een perceel van de gemeente Boxtel aangeplant.
- Op 27 maart heeft het bestuur de actieve leden van onze Natuurwerkgroep traditioneel weer getrakteerd op een vrijwilligersdag. De dag bestond uit een bezoek en wandeling in de nabijheid van de Smeetshof, het werkgebied van Ger en stichting Ark.
- Traditiegetrouw was er tijdens de Pinksterdagen een meerdaagse excursie, dit keer naar Halles sous les Côtés in het Meusedistrict in Noord Frankrijk. Er waren 30 deelnemers die hun hartje op konden halen aan de flora en fauna die daar voorkwam.
- Het aantal werkdagen van de werkgroep Kleine Landschapselementen bedroeg dit jaar 5.
- Op vrijdag 1 juli hebben we met 30 leden een biologische barbecue gehouden, met een bezoek aan de boomgaard van Jan en Jeanne Zandbergen vooraf en beelden van het Pinksterweekend tot slot.
- Al met al kunnen we terugzien op 2011 als een jaar met veel belangstelling voor ons jaarprogramma zowel van leden als van niet-leden. We gaan er van uit dat we jullie volgend jaar ook weer in grote getale kunnen begroeten bij één van de activiteiten.

BEVLOGEN

Resultaten en ervaringen van de nestkastgroep in 2011

Bosuilen

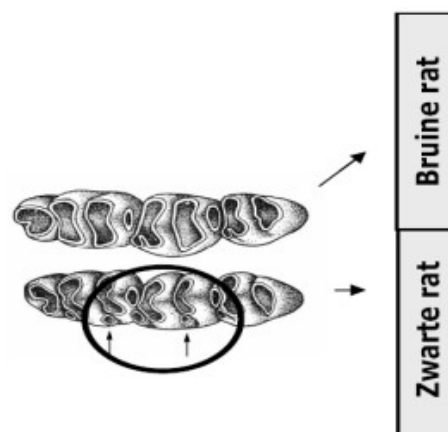
Traditiegetrouw beginnen we met de resultaten van de bosuilen, zij zijn ook bijna altijd die de eerste eieren leggen. Met vijf broedparen en vijftien jongen bosuilen een goed resultaat.

Opvallend was dat bij de controle, altijd de eerste week van april, er in twee kasten, ratten als prooidieren aangetroffen werden. In een kast twee bruine ratten en zelfs een zwarte rat. De kleur wil niet alles zeggen, omdat er bruine ratten voorkomen die ook zwart zijn en zwarte ratten die ook bruinig kunnen zijn. Een belangrijk verschil is de lengte van de staart, deze is van een zwarte rat veel langer en was bij de prooidieren duidelijk te onderscheiden. In een

andere kast, met een jonge bosuil ,lagen de resten van twee jonge bruine ratten Het verhaal is nog niet voorbij, want tijdens de najaarcontrole worden de kasten schoongemaakt en van een (andere) kast heb ik de inhoud meegenomen om te kijken wat voor prooidierresten je tegen komt. Dit heb ik al vaker gedaan en zo krijg je inzicht in het menu van een bosuil . Dat is heel divers en bestaat uit resten van muizen, kevers ,vogels en meestal ook mollen. Al deze soorten

kunnen gedetermineerd worden. In het gevonden restmateriaal werden vijf onderkaken van ratten aangetroffen, een van een zwarte rat en vier van bruine ratten.

Op de tekening is het verschil van onderkaken van een zwarte en een bruine rat aangegeven. Elke onderkaak bevat drie molares, ofwel echte kiezen, hiervan hebben de eerste twee extra knobbeltjes aan de buitenkant. Dit kenmerk is met een binoculair te zien.

Kerkuilen

Het aantal kerkuilbroedparen is in Liempde al jaren stabiel en varieert van vier tot zes broedparen.

Afgelopen jaar zes broedparen met zeventien jonge kerkuilen. Maar het gaat niet altijd even goed. Bij Marina van Grinsven broedt al verschillende jaren met succes een kerkuil. Tijdens de controle, begin juni, lagen er in de kast zes eieren. Op zich een laat broedgeval, omdat er in de andere vijf nestkasten jonge kerkuilen zaten die in leeftijd varieerde van twee tot vier weken. Dit broedsel is toch uitgekomen en verschillende mensen hebben de kerkuilen regelmatig avonds gespot als zij voedsel naar de nestkast brachten, soms wel meer dan zes keer per uur. Een tijd later werd ik gebeld door Marina dat zij nog maar een kerkuil zag die voor voedsel zorgde. In de nestkast zaten toen drie jonge kerkuiltjes van ruim zes weken oud.

Op zich geen probleem, want een kerkuil moet in staat zijn om alleen drie jonge groot te brengen. Na weer een week belde Marina mij op dat zij geen kerkuil meer zag. In de kast zaten toen nog twee jonge kerkuilen die al een beetje in de schuur rondvlogen. De overgebleven kerkuil was ook verdwenen. Wat nu te doen? Wil je iets doen, dan kan je dat alleen doen met bijvoeren. Een van de gemakkelijkste aan te komen prooidieren zijn dode eendagskuikens. Deze kun je per kilo, ingevroren, kopen.

Zodoende werden er een paar eendagskuikens in de schuur gelegd. Voor een jonge kerkuil was het al telaar, want hij lag de volgende dag dood buiten. Het overgebleven jonge kerkuiltje heeft zo zichzelf in leven weten te houden. Na verloop van tijd is hij zelf muizen gaan vangen, maar werd er toch nog een tijdje bijgevoerd. Hij kreeg steeds minder eendagskuikens aangeboden, om zo te stimuleren om zelf te gaan jagen. Zo heeft hij zichzelf het jagen aangeleerd en zo kunnen overleven, omdat hij tijdens die periode altijd terug kon vallen op het aangeboden voedsel. Op deze manier is er toch mooi een jonge kerkuil succesvol uitgevlogen. Op de foto is een eendagskuiken te zien, welke telkens door de kerkuil opgegeten werd.

Steenuilen

Geen bijzonder gevallen te melden over 2011. Gewoon drie nestkasten die bewoond zijn geweest, met een totaal van negen jongen steenuilen. Wel zijn er afgelopen jaar nog drie nieuwe steenuilnestkasten opgehangen, zodat het aantal broedparen in de toekomst nog meer kan worden.

De Nestkastengroep,
Toon Ondersteijn

NATUURMOMENTEN 2011

- 04-01-2011 Vanmorgen tussen 8h54 en 10h40 was er een gedeeltelijke zonsverduistering te zien. De ochtendlucht was mooi rood gekleurd. Met een laskap voor de ogen was het mooi te zien hoe de maan voor de zon door schoof.
- 09-01-2011 Nu de sneeuw die er al weken lag is gedooid, zijn ook de twee ooievaars in Kasteren meteen weer terug. De aarde ontdooit en ze kunnen de wormen weer aan. Waar zouden ze afgelopen weken toch hun voedsel gevonden hebben?
- 12-02-2011 Vanmorgen met N.W.Liempde naar de kil van Hurwenen geweest. Er zaten zo als gewoonlijk veel vogels, maar de toetjes waren de 4 reeën die door het hoge riet liepen en de vos die onderaan de dijk waar we opstonden voorbij kwam. 's Middags even naar de Liempdse dijk waar de eerste kleine water- en kamsalamanders al terug gekeerd waren in de poel.
- 01-03-2011 De eerste wulpen zijn terug op de akkers in de Schijndelse heide. Nu het weer wat warmer wordt is er ook gelijk roofvogeltrek. En de Kievieten komen met duizenden overgevlogen.
- 06-03-2011 Het eerste Kievietsei is vandaag gevonden in de Commandeurspolder bij Maasland (Zuid-Holland).
- 11-03-2011 Het Noordoosten van Japan is vandaag getroffen door een zeer zware aardbeving (8,9 op de schaal van Richter). De beving had plaats in de Grote Oceaan op een diepte van 22km. Daardoor ontstond een vloedgolf van wel 10 meter hoog. Bij Sendai bereikte deze de Japanse kust en trok tot 3 km het land in. Alles wat de tsunami tegenkwam werd meegesleurd en verwoest. O.a. is er schade bij enkele kerncentrales. Er zijn vele honderden doden.
- 13-03-2011 Ook de eerste grutto's zijn terug.
- 22-03-2011 De eerste boerenwaluwen vliegen alweer in het Dommeldal.
- 26-03-2011 Langs het Duits lijntje telde de blauwe reigerkolonie 5 nesten.
- 02-04-2011 Aan de Herscheweg zijn nu volop de roodborsttapuiten en de blauwborsten volop aan het balsen. Zittend op een van de bankjes komen ze zelfs tot op enkele meters bij me vandaan. Dat is kicken.
- 03-04-2011 Nu de wilgenkatjes bloeien, hebben de grijze zandbijen die in het zand het langs het Duits lijntje hun nestgangen hebben gegraven, het heel druk met stuifmeel sjouwen.
- 06-04-2011 Eerste koekoek gehoord in d'n Hulst.
- 11-04-2011 Op aanwijzing van Maarten van Waay vond ik in de Maai het anemonenbekerzwammetje, dat parasiteert op de wortelstokken van de bosanemonen. (Rode lijst 2)
- 19-04-2011 Vandaag is er een draaihals waargenomen in Liempde. Basisschool de Oversteek had vandaag een vogeldag. In de groepjes werden de kinderen door echte vogelaars in de omgeving van Liempde rondgeleid. In de buurt van de oude vuilnisbelt aan de Smaldersestraat liet een draaihals zich regelmatig zien. De draaihals is een spechtensoort die men in onze omgeving niet vaak ziet.

- 26-04-2011 De gierzwaluwen zijn weer gearriveerd en vliegen weer boven de wijk.
- 29-04-2011 De ooievaars in de Maai hebben jongen. Jan en Annemie belden met de mededeling dat ze gezien hadden dat er gevoerd werd .
- 03-05-2011 Even op beschuit met muisjes geweest bij de jonge ooievaars. De oudervogels laten soms water uit hun snavel lopen om de jongen wat verkoeling te geven.
- 04-05-2011 Bij de Dommelbrug over de A50 in Rooi is een koppeltje grote gele kwikstaarten voedsel aan het zoeken.
- 14-05-2011 Er bloeien nu 28 vleeskleurige orchissen in de Geelders. Toch een flink aantal. Op het Heike in de Geelders zitten massaal dennenbladwespen op de jonge dennetjes, die zijn ontkiemd. Ze vreten er alle dennennaalden vanaf.
- 15-05-2011 Er zitten nog 2 jonge ooievartjes op het nest.
- 19-05-2011 De jonge grote gele kwikstaarten onder de brug over de A50 zijn nu uitgevlogen. De jonkies zitten op de basaltblokken op voedsel van de ouders te wachten.
- 06-06-2011 Er leeft nog 1 ooievartje in Kasteren. Het jong groeit gestaag.

- 13-06-2011 We hebben een prachtig Pinksterweekend gehad met de N.W. Liempde in het Noord-Franse Halles sous les Cotes. Bijna 100 vogelsoorten gespot en 's

- avonds in het donker verschillenden vossen en dassen in de schijnwerper gehad.
- 15-06-2011 De Gierzwaluwen hebben jongen bij mij aan huis. Ze zitten voor het eerst in de gierzwaluwenkast i.p.v. onder de nokpannen.
- 23-06-2011 Er hebben nog nooit zoveel kleine ijsvogelvinders in de Geelders gevlogen als dit jaar.
- 24-06-2011 Het kabinet heeft besloten dat de Haringvlietsluis toch op een kier gaat. Eerst had het kabinet besloten dat deze helemaal dicht bleef. Maar nu kunnen trekvissen als zalm, zeeforel en aal van de zee naar rivier zwemmen en weer terug. Misschien heeft de door ons tijdens busexcursie gevonden 2 meter grote meerval daar wel een beetje bij geholpen, daar de vis landelijk veel publiciteit heeft gekregen.
- 07-07-2011 Jonge ooievaar is voor het eerste maal van het nest gevlogen. Staat nu op het weiland tussen de ouders.
- 28-08-2011 Vandaag kwam er om 11h30 een groep van ca. 100 ooievaars boven Kasteren cirkelen. De volwassen Kasterense ooievaars stonden te kleppen op het nest. Enkele kleinere groepjes cirkelden vlak boven de nestpaal. Het bleek dat ze de jonge ooievaar op kwamen halen voor de grote trek richting Afrika.
- 31-08-2011 Vanmiddag bij Bernard Ven in de Hezelaarsestraat een levende albinomol opgehaald. Hij had het beest in zijn gazon gevangen. Bernard had het beestje in een klikobak met aarde en wormen zitten. Ik wilde het witte beestje thuis fotograferen. Ik heb het dier thuis in een emmer met zand gezet en de deksel erop gelegd. Toen ik later ging kijken, kon ik het beestje nergens meer vinden. Hij was ontsnapt. Later bleek dat het beestje nog enkele maanden mijn tuin en de omgeving nog flink overhoop heeft gezet met zijn niet aflatende wroetdrift. Niet wie is de mol, maar waar is de mol was een veel voorbijkomend grapje geworden.
- 01-09-2011 De zomer was de natste sinds 1906. Er viel landelijk gemiddeld 350 mm regen, dat is 100 mm meer dan normaal. Opmerkelijk is dat de lente juist de droogste was van de afgelopen eeuw.
- 25-10-2011 Dit najaar is het echt zoeken om paddenstoelen te vinden. Dus geen goed jaar voor ons paddoliefhebbers.
- 04-11-2011 Dirk belt vanmorgen dat er 120 kraanvogels in d'n Hulst aan de grond stonden. Wij er natuurlijk vlug heen. Toen de zon door de wolken kwam om ±10h00 gingen ze luid trompetterend weer op de wieken.
- 30-12-2011 Met een bus vol natuurliefhebbers naar de Oostvaardersplassen geweest. Mooi weer gehad en veel gezien. Midden in de polder bij de Doodaarsweg lag een onkruidakker. Hier fourageerden 10 grote zilverreigers, 5 blauwe kiekendieven, ruigpoot + gewone buizerd. De Oostvaardersplas is toch wel een grote kaal gevreten open vlakke geworden.

Groetjes, De Genieter.

BOOMFEEST-PLANTDAG 2011, WOENSDAG 23 MAART

Op woensdag 23 maart hebben de kinderen van groep 8 van basisschool de Oversteek 1100 bomen en struiken geplant op het perceel van de gemeente Boxtel aan de Gemondsestraat in Liempde. Daarnaast zijn er ook nog een 20 stuks hoogstam-fruitbomen geplant, de aanplant was in het kader van de inrichting van de Ecologische Verbindingszone het Duits Lijntje.

De soorten hoogstamfruitbomen met bij behorend beplantschema zijn in overleg met onze fruitbomenspecialisten Cees Sleutjes en Jan Zandbergen tot stand gekomen.

De aanplant bestond uit een bosje, een houtsingel, hoogstamfruitboomgaard, gemengde hagen en een (toekomstige) vlechtheg. Deze laatste heg is zo aangeplant met verschillende soorten die na 6-8 jaar word gelegd en gevlochten. In 2012 start een cursus vlechtheggen in Het Groene Woud waar ook verschillende leden van de Natuurwerkgroep Liempde aan deel nemen.

Het is alweer de 23e keer dat de Boomfeestdag in Liempde georganiseerd wordt door Natuurwerkgroep Liempde in samenwerking met basisschool de Oversteek en de gemeente Boxtel.

Landelijk is het dit jaar voor de 55e keer dat we een Boomfeestdag houden. Het doel van deze dag is kinderen en hun ouders/opvoeders bewust te maken van het belang om je in te zetten voor een gezonde natuur. Het thema van dit jaar was. "Bomen smaken naar meer".

Na een korte toespraak van onze voorzitter Ad de Kort en wethouder Peter van de Wiel, gingen de kinderen enthousiast aan de slag gingen met het planten van de bomen en struiken. Dat het voor wethouder Peter van de Wiel de eerste keer was kon men zien aan zijn schoenen. Alle leerlingen kwamen met laarzen aan naar het perceel, de wethouder echter had zijn goede schoenen aangetrokken. Na het

planten ontvingen de leerlingen een zakje zaaigoed cadeau om thuis te zaaien.

Onze dank gaat natuurlijk uit naar iedereen die een bijdrage heeft geleverd aan de geslaagde boomplantdag.

Namens commissie Boomplantdag,
Karel Voets

OVERZICHT WERKGROEPEN NWG PER 01 JANUARI 2012

Werkgroep	Contactpersoon vanuit bestuur	Coördinator	Leden
Pinksterweekend	G. van de Sande		
Jaarprogramma	A. de Kort	M. Roestenburg	M. Roestenburg, K. Voets
Jaarverslag	B. Roestenburg		J. van Dingenen
Ruimtelijke Ordening	A. de Kort	M. vd Langenberg	A. de Kort, K. Voets, J. vd Woude
Gidsen	G. van de Sande		B. Vervoort, B. Schellekens, J. Soetens, M. Bressers, A. Kuppens
Planteninventarisatie	B. Roestenburg	J. v. Dingenen	B. Schellekens, A. Gevers, T. Timmermans, M. v. Ruremonde, C. Sleutjes, A. & M. vd Waay, R. Keulen, B. Roestenburg, D. Knoops
Vogelinventarisatie	G. van de Sande	J. v.d. Heijden	A. v. Heerebeek, D. Eijkemans, P. v. Kasteren, E. v. Diessen, L. vd Laar, T. v. Gestel
Nestkasten	K. Voets	T. Ondersteijn	T. Timmermans, F. Vlamings, A. v. Heerebeek, D. Eijkemans, T. v. Gestel
Kleine Landschapselementen	K. Voets	E. van Oijen	H. v. Nassau, J. vd Heijden, K. Voets, D. Eijkemans, M. Bressers, T. Tesser, A. Kuppens, A. de Kort, C. v. Kessel, E. vd Pas, M. Knoops, C. Sleutjes, M. v. Zon, M. vd Langenberg, L. Schregardus
Boomplantdag	K. Voets	K. Voets B. Roestenburg	T. Timmermans, K. vd Griendt, J. vd Heijden, B. Schellekens, A. Vervoort, J. Soetens, M. Bressers, B. Termeer, A. Gevers, E. vd Pasch, M. v. Ruremonde, P. Manders, A. Kuppens, T. Ondersteijn, A. & D. v. Lierop, M. Termeer, H. v. Nassau, M. Roestenburg, J. vd Langenberg, J. Termeer

2011 JAAR VAN DE BOERENZWALUW

2011 is door SOVON en Vogelbescherming uitgeroepen tot het jaar van de Boerenzwaluw. Deze extra aandacht was wel nodig voor deze prachtige vogel die zo thuishoort in het Liempdse landschap. Elk voorjaar kijken we weer uit naar de komst van deze vogels. Vele hopen dat ze een schuur gebruiken om hun nest te maken. Hierbij wat informatie over deze vogel.

Verdeeld over een aantal ondersoorten broedt de Boerenzwaluw wijd verspreid over nagenoeg het hele noordelijk halfrond. Onze Boerenzwaluw komt in vrijwel geheel Europa voor, oostelijk tot aan de Jenissei in Siberië en zuidelijk tot de Sahara.

Trek

In september verlaten de Nederlandse Boerenzwaluwen hun broedgebied, na weken lang gemeenschappelijke slaappleatsen in rietvelden (soms maïs) te hebben gebruikt. Onze vogels overwinteren vooral in West- en Centraal-Afrika, in een gebied van Ivoorkust tot Angola. De regenval in het overwinteringsgebied beïnvloedt de overlevingskansen van - vooral jonge - zwaluwen (massale sterfte bij droogte) en de timing en verloop van de rui (trager bij droogte). In april-mei keren de vogels naar de Nederlandse broedgebieden terug. Vrijwel alle oudervogels keren op de oude broedplaats terug. Van de jongen vestigt zich 80% binnen 2,5 km van de geboorteplaats. Jaarlijks worden 2-3 broedsels geproduceerd. Het voedsel bestaat bij voorkeur uit grotere insecten die binnen 500 m rond de broedplaats worden verzameld.

Broed

Het nog overwegend agrarische karakter van Nederland, waar een enkel schuurtje vaak al voldoende is voor een broedende Boerenzwaluw, weerspiegelt zich in de bezetting van 93% van de Nederlandse atlasblokken. De soort ontbreekt alleen in enkele blokken op de centrale Veluwe, in de duinstreek, Flevoland en de centra van de grootste steden. Landbouwgebieden herbergen de grootste aantallen Boerenzwaluwen, vooral als er veel melkveebedrijven en gemengde bedrijven zijn. In open akkerbouwgebieden op zeelei en bij intensieve veeteeltbedrijven op de zandgronden zijn betrekkelijk weinig broedparen aanwezig. Vooral de varkens-, kippen- en kalvermesterijen zijn meestal goed afgesloten en daarom niet of slecht toegankelijk voor zwaluwen.

Uit eerder onderzoek bleek dat bouwwerken op klei vaker bezet zijn en meer nesten herbergen dan die op zand of veen. Het meest favoriet zijn gebouwen waar dieren worden gehouden (70% van 4978 nesten). Het voedselaanbod, in de vorm van insecten, is op dierhouderijen het grootst en bepaalt de grootte van de broedkolonies. Deze kunnen variëren van één of enkele paren tot >25 per bedrijf, met de grootste kolonies in varkensstallen bij

gemengde bedrijven (geen mesterijen) en rundveebedrijven in laaggelegen, vochtige gebieden nabij open water.

Veranderingen

In Nederland zijn de aantallen eveneens drastisch gedaald, al lijkt de populatie vanaf de jaren negentig redelijk stabiel. De veranderingen in landbouw en veeteelt sinds de jaren zeventig zijn sterk ten nadele van de Boerenzwaluw geweest. Verdwijning van kleine boerderijen met schuurtjes en open mestvaalten (belangrijke voedselbron, nu verboden)

resulteert in verlies aan nestplaatsen en reductie van het voedselaanbod. Bedrijfsbeëindiging van melkveebedrijven wordt gevolgd door vermindering van het aantal broedparen en afname van de jongenproductie, zelfs indien de gebouwen toegankelijk blijven; afgenomen aantallen insecten door afwezigheid van vee zijn hiervan de oorzaak. De omschakeling naar open ligboxenstallen speelt predatoren als Kerkuil, Steenuil en Ekster en nestverstoorders als Huismus en Spreeuw in de kaart. Daar waar maïs in de stallen aan het vee gevoerd wordt, treedt een sterke toename van Huismussen op. Deze nemen de nesten van Boerenzwaluwen in beslag, stelen nestmateriaal of gooien eieren en jongen uit de nesten. Ook zijn de broedsels in ligboxenstallen gevoeliger voor temperatuurschommelingen, waardoor in koude periodes sneller jongensterfte optreedt. De jaarlijkse jongenproductie in kleine broedruimtes is dan ook hoger dan in de moderne ligboxenstallen: gemiddeld 7,1 resp. 6,1 jongen per paar in 1992-2000.

De toekomst oogt vrij somber. Het aantal boerenbedrijven zal verder slinken en veel voor Boerenzwaluwen waardevolle habitats zullen verloren gaan door bijvoorbeeld verstedelijking. De steeds strengere hygiënische eisen opgelegd aan de boeren door overheid, voedingsindustrie en supermarktketens hebben tot gevolg dat in toenemende mate zwaluwen geweerd zullen worden uit de gebouwen. Het verplichte

gebruik van insecticiden in de stallen is eveneens nadelig. Een gezonde populatie heeft voldoende veerkracht om te compenseren voor inzinkingen door grote sterfte in de overwinteringsgebieden. Een schatting op basis van goede recente tellingen is amper te geven. Vermoedelijk bedraagt de stand maximaal 100.000-200.000 paren. Eerdere schattingen kwamen uit tussen 150.000-260.000 paren maar zijn eveneens niet meer dan een ruwe indicatie.

DE WERKGROEP RO en het nieuwe Bestemmingsplan Buitengebied Boxtel

Enige achtergrondinformatie

Er is goedkeuring onthouden aan een aantal onderdelen van het oorspronkelijke bestemmingsplan. Ook wat betreft het aanlegvergunningstelsel diende het huiswerk overgedaan te worden.

Sinds 1 januari 2010 werkt de ruimtelijke ordening bovendien **digitaal**. Dat betekent dat ruimtelijke plannen digitaal gemaakt, vastgesteld, gepubliceerd en beheerd worden. Voor de gemeente een hele klus! De digitale ruimtelijke ordening zorgt ervoor dat iedereen, altijd, alle nieuwe ruimtelijke plannen kan raadplegen. Dit kan op de landelijke website Ruimtelijke plannen.

Verordening ruimte

In de Verordening ruimte staan regels waarmee een gemeente rekening moet houden bij het ontwikkelen van bestemmingsplannen. Door deze regels weten de gemeenten al in een vroeg stadium waar ze aan toe zijn. Per onderwerp zijn in de verordening gebieden tot op perceelniveau begrensd op een kaart. Hierdoor is duidelijk voor welke gebieden de regels gelden.

Relatie met de structuurvisie

De onderwerpen die in de verordening staan, komen uit de provinciale structuurvisie. Daarin staat welke belangen de provincie wil behartigen en hoe ze dat wil doen. De verordening is daarbij een van de manieren om die provinciale belangen veilig te stellen.

Belangrijke onderwerpen in de Verordening ruimte zijn: ruimtelijke kwaliteit, stedelijke ontwikkelingen, natuurgebieden en andere gebieden met waarden, agrarische ontwikkelingen, waaronder de intensieve veehouderij.

Klankbordgroep

Vanuit de klankbordgroep heeft de natuurgeleding, samengesteld uit leden van de Natuurwerkgroep Liempde en de WLNB, zich ingespannen om de natuur- en landschapswaarden te beschermen. Er is veel druk op het buitengebied vooral vanwege economische belangen (uitbreiden bedrijven, veranderende bedrijfsvoering). Te denken valt aan intensieve veehouderij, boomteelt en teeltondersteunende voorzieningen. Inmiddels is duidelijk geworden dat boomteelt op de open en bolle akkers niet toegestaan zal gaan worden. Momenteel bestuderen we de reactie van de gemeente op onze ingediende zienswijze. Aantasting van natuurwaarden op gradiëntniveau (door boomteelt) in daarvoor gevoelige andere gebieden en een dreigende toename van de eerder genoemde teeltondersteunende voorzieningen buiten het bouwvlak (tijdelijk of permanent) vragen naar mijn idee om nader beraad.

Marcel van de Langenberg

TREKTELPOST DE SCHEEKEN

Hallo beste mensen, hierbij een verslagje van de telpost. We telden al jaren trekvogels op de landelijke trekteldag, dat gebeurde toen altijd in Den Hulst. In 2009 stelde ik aan Jan voor om te gaan verhuizen i.v.m. de locatie, niet dat het te druk was met verkeer en zo maar het was meer de ligging van de telpost. We telden daar weinig zangvogels, die trekken graag in de luwte van houtwallen, bossen en bosranden. We zijn toen verhuisd na de Scheeken.

In 2009 hebben we daar toen geteld op de landelijke trekteldag, met een goed succes. In de Scheeken zitten we op een prachtige, rustige locatie met weinig omgevingsgeluid, wat ook belangrijk is. Het meeste wordt immers toch gedaan op geluid.

Ik heb toen contact gehad met de redactie van www.trektellen.nl en daar hebben we nu een naam aangemaakt voor onze telpost: De Scheeken (Liempde). Iedereen over heel de wereld kan hier alle telposten van Europa volgen en bekijken.

In 2010 hebben we hier met een paar mensen 5 keer geteld in Oktober. In 2011 kregen we er wat meer zin in hebben we vaker geteld. Bijna ieder weekend wel.

Aantal teldagen per teller.

Dirk Eykemans 22

Thieu van Gestel 13

Henk Sierdsema 13

Jan van der Heijden 7

Daan Knoops 6

Toon van Jaren 3

Toon Ondersteijn 1

Leo van de Laar 1

Iedereen hartstikke bedankt voor het mee tellen dit jaar! Samen kunnen we er een mooie en interessante telpost van maken, en als je met meerdere mensen bent zie je altijd meer, en als je alleen bent mis je gewoon snel iets. Zeker met goede trek, als je dan moet tellen en noteren tegelijk kom je tijd te kort.

We hebben ondertussen ook flink aan de weg getimmerd, we hebben 5 tuinstoelen op de telpost en een soort regenscherm hebben we gemaakt met wat palen en een zijtje. We moeten ook aan onszelf denken natuurlijk (en volgend jaar de verwarming en het koffieapparaat toch????).

Een topdag

We hebben dit jaar een mooi seizoen gehad, met veel goede teldagen i.v.m. het prachtige najaarsweer. We stonden er versteld van dat we sommige soorten toch in behoorlijke aantallen voorbij hebben zien komen, zoals bv. de buizerd. Dit kwam ook doordat we net in de goede tijd een paar dagen oostenwind hadden en er dus veel vogels vanuit Scandinavië over ons land kwamen. Als die niet gestuwd worden trekken ze grotendeels over Duitsland heen. En als je dan heel erg veel geluk hebt, krijg je dus zo'n superdag net als 15 oktober.

En dat zag er dan als volgt uit:

Aalscholver	3	Smelleken *	1	Grote Lijster	14
Grote Zilverreiger *	1	Slechtvalk *	2	Koolmees	1
Blauwe Reiger	9	Kievit	232	Kauw	194
Toendra rietgans	29	Kokmeeuw	50	Roek	1
Kolgans	92	Stormmeeuw	58	Spreeuw	446

Grauwe Gans	39	Holenduif	13	Ringmus	2
gans spec.	4	Houtduif	242	Vink	934
Nijlgans	22	Boomleeuwerik	8	Keep	23
Wilde Eend	1	Veldleeuwerik	98	Groenling	1
Rode Wouw *	4	Graspieper	91	Putter	5
Blauwe Kiekendief *	1	Waterpieper	1	Sijs	47
Havik *	1	Witte Kwikstaart	7	Kneu	5
Sperwer	36	Merel	1	barmsijs spec *	2
Buizerd *	333	Kramsvogel	48	Geelgors	2
Ruigpootbuizerd *	2	Zanglijster	7	Rietgors	9
Torenvalk *	1	Koperwiek	147	Atalanta	3
Totaal: 3273 exemplaren, 48 soorten, 8:45 uren					
Ter plaatse: Havik 1* , Buizerd 3* , Torenvalk 1* , Fazant 2					

Wat er op deze dag allemaal voorbij kwam vliegen daar stonden we echt van te kijken. Vooral ook omdat je in de Scheeken niet veel stuwing hebt vanuit grote natuurgebieden rondom ons heen. Dit was een unieke dag en er zal nog heel veel moeten gebeuren om dit nog ooit te gaan evenaren.

Maar ook stonden we er van te kijken dat we in totaal dit seizoen maar liefst 36.119 vogels en 55 trekvlinders voorbij zagen komen. En maar liefst 6 blauwe en 4 bruine kiekendieven, 5 rode wouwen, 2 zeldzame ruigpootbuizerds, 3 zwarte ooievaars, 5 slechtvalken, 2 waterpiepers, 3 beflijsters, 1 paapje, 2 klapeksters, 9 barnsijzen, 1 kruisbek en ook 114 kraanvogels!

Met die kraanvogels was hetzelfde aan de hand als met de buizerds. Goede aanhoudende oostenwind stuwde ze verder het binnenland in, maar ook kwamen ze zelfs aan de grond! Dit is helemaal zeldzaam in Noord Brabant en zeker in zo'n aantal. Op 4 november was ik op de telpost en zag ik ze over komen, toen ik zag dat ze aanstalten maakten om te gaan landen in Den Hulst, ben ik er snel na toe gereden en kon ze daar prachtig bekijken. Meteen een hoop natuurliefhebbers uit ons clubje opgetrommeld en die hebben ze ook allemaal prachtig kunnen zien.

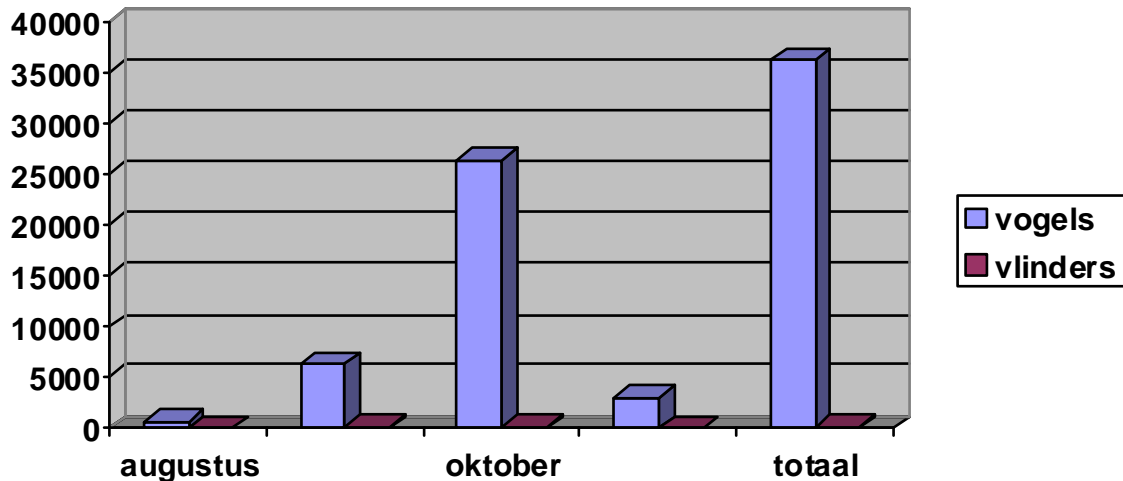

Foto: kraanvogels foeragerend aan de grond.

Telseizoen

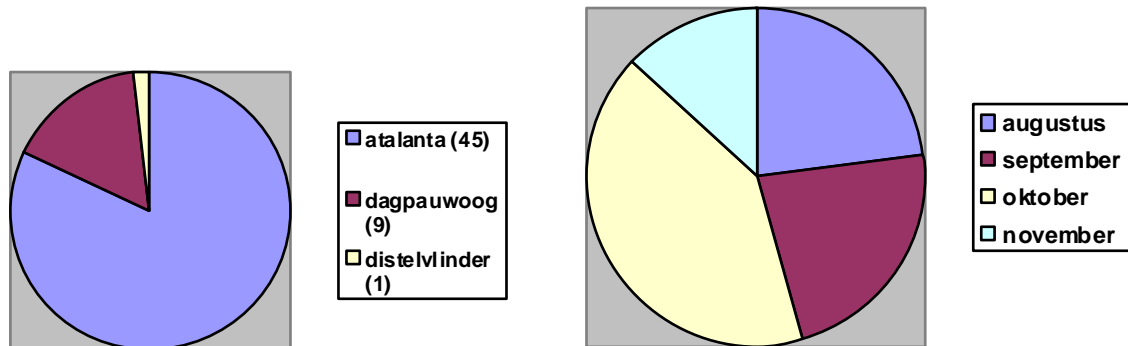
Hier is te zien hoe het telseizoen verloopt. Voor de meeste soorten, en de zeldzaamheden moet je in augustus en september zijn en voor de meeste aantallen in oktober. Dit mede door de doortrek van vinken en houtduiven.

Figuur 1. aantal exemplaren 2011.
totaal: 36.119 vogels en 55 vlinders.

In deze tabel hier onder kun je zien welke soorten vlinders we geteld hebben, deze zijn allemaal op doortrek naar het land waar ze eitjes gaan leggen en dan sterven.

Figuur 2 en 3. De getelde vlinders en de maanden dat we het meest geteld hebben (115,15 uur).

In deze tabel is weer gegeven hoeveel uur we geteld hebben de laatste jaren en hoeveel soorten we dat jaar gezien hebben. Dit neemt natuurlijk toe omdat we elk jaar meer tellen, en omdat we elk jaar meer soorten leren kennen. Vooral geluiden oefenen loont goed, omdat je vaak veel eerder iets hoort als ziet, vaak komen ze heel hoog over. Ook zijn we heel erg blij dat Henk Sierdsema ons ondersteunt, daar kunnen we nog veel van leren.

Figuur 3. De getelde uren en soorten.

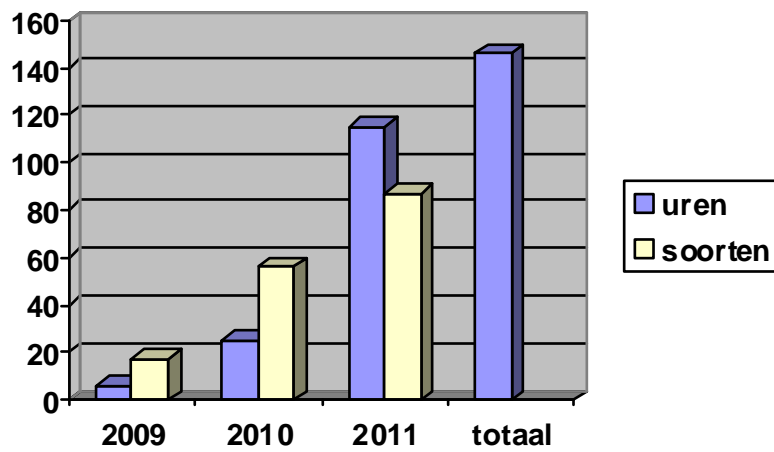

Foto: de telpost

Dit jaar bestond de top 10 uit:

1. vink 8706
2. spreeuw 6972
3. boerenzwaluw 5821
4. houtduif 4223
5. graspieper 2134
6. veldleeuwerik 1149
7. koperwiek 827
8. kramsvogel 789
9. kauw 775
10. zanglijster 609

Foto: overtrekkende buizerd.

Totalen Telpost De Scheeken (Liempde) 2011

	Soort	Aug	Sep	Okt	Nov	Totaal	Maximum	Presentie (%)	Presentie (dagen)	Eerste	Laatste
1	Aalscholver	9	123	67	33	232	47 (17-sep)	41	11	28-aug	12-nov
2	Grote Zilverreiger	0	3	3	1	7	3 (18-sep)	19	5	18-sep	4-nov
3	Blauwe Reiger	8	17	36	2	63	11 (9-okt)	67	18	20-aug	18-nov
4	Zwarte Ooievaar	0	3	0	0	3	3 (10-sep)	4	1	10-sep	10-sep
5	Ooievaar	1	0	0	0	1	1 (28-aug)	4	1	28-aug	28-aug
6	Toendrarietgans	0	0	29	84	113	77 (12-nov)	11	3	15-okt	12-nov
7	Kolgans	0	0	188	115	303	100 (6-nov)	26	7	2-okt	6-nov
8	Grauwe Gans	0	0	84	23	107	39 (15-okt)	26	7	9-okt	12-nov
9	gans spec.	0	0	4	60	64	60 (6-nov)	7	2	15-okt	6-nov
10	Grote Can. Gans	90	0	0	0	90	71 (16-aug)	7	2	7-aug	16-aug
11	Brandgans	0	0	0	2	2	2 (6-nov)	4	1	6-nov	6-nov
12	Nijlgans	1	1	65	7	74	22 (15-okt)	44	12	4-aug	12-nov
13	Wilde Eend	0	0	13	1	14	9 (16-okt)	19	5	9-okt	6-nov
14	Wespendief	4	1	0	0	5	2 (20-aug)	15	4	7-aug	10-sep
15	Rode Wouw	0	0	5	0	5	4 (15-okt)	7	2	2-okt	15-okt
16	Bruine Kiekendief	0	2	2	0	4	1 (10-sep)	15	4	10-sep	8-okt
17	Blauwe Kiekendief	0	0	4	2	6	2 (14-okt)	15	4	14-okt	6-nov
18	Havik	0	0	1	0	1	1 (15-okt)	4	1	15-okt	15-okt
19	Sperwer	3	13	72	5	93	36 (15-okt)	63	17	28-aug	6-nov
	Soort	Aug	Sep	Okt	Nov	Totaal	Maximum	Presentie (%)	Presentie (dagen)	Eerste	Laatste
20	Buizerd	4	3	384	6	397	333 (15-okt)	48	13	20-aug	12-nov
21	Ruigpootbuizerd	0	0	2	0	2	2 (15-okt)	4	1	15-okt	15-okt
22	Torenvalk	1	4	9	0	14	3 (14-okt)	37	10	28-aug	30-okt
23	Smelleken	0	1	4	0	5	1 (10-sep)	19	5	10-sep	30-okt
24	Boomvalk	4	1	0	0	5	2 (28-aug)	15	4	4-aug	10-sep
25	Slechtvalk	1	0	4	0	5	2 (15-okt)	15	4	7-aug	23-okt
26	Kraanvogel	0	0	0	144	144	144 (4-nov)	4	1	4-nov	4-nov
27	Kievit	0	1	364	79	444	232 (15-okt)	33	9	18-sep	6-nov
28	Watersnip	0	3	8	8	19	8 (6-nov)	30	8	4-sep	6-nov
29	Wulp	0	0	1	0	1	1 (30-okt)	4	1	30-okt	30-okt
30	Kokmeeuw	0	12	297	37	346	148 (8-okt)	44	12	10-sep	12-nov
31	Stormmeeuw	0	0	58	7	65	58 (15-okt)	7	2	15-okt	6-nov
32	Kl. Mantelmeeuw	1	9	0	0	10	8 (10-sep)	11	3	20-aug	24-sep
33	Zilvermeeuw	2	0	0	0	2	1 (4-aug)	7	2	4-aug	20-aug
34	Holenduif	34	19	97	21	171	28 (29-okt)	74	20	4-aug	19-nov
35	Houtduif	28	2	2834	1359	4223	1203 (23-okt)	78	21	4-aug	19-nov
36	Turkse Tortel	0	0	2	0	2	2 (2-okt)	4	1	2-okt	2-okt
37	Gierzwaluw	5	0	0	0	5	5 (7-aug)	4	1	7-aug	7-aug
38	Grote Bonte Specht	0	0	1	0	1	1 (29-okt)	4	1	29-okt	29-okt
39	Boomleeuwerik	0	10	22	0	32	11 (9-okt)	26	7	17-sep	16-okt
	Soort	Aug	Sep	Okt	Nov	Totaal	Maximum	Presentie (%)	Presentie (dagen)	Eerste	Laatste

40	Veldleeuwerik	0	13	1019	117	1149	336 (29-okt)	52	14	24-sep	19-nov
41	Oeverzwaluw	5	0	0	0	5	5 (10-aug)	4	1	10-aug	10-aug
42	Boerenzwaluw	194	5618	9	0	5821	2825 (24-sep)	59	16	4-aug	16-okt
43	Huiszwaluw	96	77	0	0	173	58 (28-aug)	30	8	4-aug	24-sep
44	Boompieper	7	37	0	0	44	12 (4-sep)	30	8	20-aug	24-sep
45	Graspieper	0	87	2030	17	2134	823 (8-okt)	67	18	10-sep	19-nov
46	Waterpieper	0	0	1	1	2	1 (15-okt)	7	2	15-okt	12-nov
47	Gele Kwikstaart	17	39	0	0	56	32 (10-sep)	37	10	7-aug	24-sep
48	Gr. Gele Kwikstaart	0	4	3	0	7	3 (24-sep)	19	5	17-sep	30-okt
49	Witte Kwikstaart	18	19	82	0	119	26 (8-okt)	70	19	4-aug	30-okt
50	Heggermus	0	0	1	1	2	1 (29-okt)	7	2	29-okt	12-nov
	Paapje	0	1	0	0	1	1 (17-sep)	4	1	17-sep	17-sep
52	Beflijster	0	0	3	0	3	2 (8-okt)	7	2	8-okt	29-okt
53	Merel	0	3	6	0	9	3 (24-sep)	19	5	24-sep	29-okt
54	Kramsvogel	0	0	588	201	789	171 (30-okt)	41	11	8-okt	19-nov
55	Zanglijster	0	9	600	0	609	328 (8-okt)	41	11	10-sep	30-okt
56	Koperwiek	0	0	775	52	827	220 (9-okt)	41	11	2-okt	6-nov
57	Grote Lijster	1	2	35	3	41	14 (15-okt)	33	9	4-aug	6-nov
58	Grasmus	2	0	0	0	2	2 (4-aug)	4	1	4-aug	4-aug
59	Goudhaanje	0	0	1	0	1	1 (16-okt)	4	1	16-okt	16-okt
	Soort	Aug	Sep	Ok	Nov	Totaal	Maximum	Presentie (%)	Presentie (dagen)	Eerste	Laatste
60	Zwarte Mees	0	0	1	0	1	1 (7-okt)	4	1	7-okt	7-okt
61	Pimpelmees	0	0	8	0	8	4 (29-okt)	11	3	8-okt	29-okt
62	Koolmees	3	0	1	0	4	3 (4-aug)	7	2	4-aug	15-okt
63	Boomklever	0	0	1	0	1	1 (14-okt)	4	1	14-okt	14-okt
64	Wielewaal	1	0	0	0	1	1 (7-aug)	4	1	7-aug	7-aug
65	Klapekster	0	0	2	0	2	1 (23-okt)	7	2	23-okt	30-okt
66	Gaai	1	0	0	0	1	1 (4-aug)	4	1	4-aug	4-aug
67	Kauw	4	0	751	20	775	234 (16-okt)	37	10	10-aug	6-nov
68	Roek	0	0	7	0	7	4 (29-okt)	15	4	15-okt	30-okt
69	Spreeuw	8	107	6490	367	6972	1591 (16-okt)	74	20	4-aug	19-nov
70	Ringmus	0	0	15	1	16	5 (9-okt)	26	7	2-okt	6-nov
71	Vink	9	32	8564	101	8706	3405 (9-okt)	78	21	4-aug	18-nov
72	Keep	0	0	158	15	173	76 (29-okt)	41	11	2-okt	12-nov
73	Groenling	0	0	11	1	12	3 (23-okt)	30	8	8-okt	6-nov
74	Putter	3	0	23	5	31	7 (29-okt)	41	11	16-aug	19-nov
75	Sijs	0	0	208	21	229	80 (16-okt)	41	11	2-okt	19-nov
76	Kneu	0	12	169	1	182	51 (9-okt)	41	11	17-sep	4-nov
77	bamsijs spec	0	0	5	2	7	2 (15-okt)	15	4	15-okt	12-nov
78	Grote Bamsijs	0	0	1	0	1	1 (8-okt)	4	1	8-okt	8-okt
79	Kleine Bamsijs	0	0	1	0	1	1 (8-okt)	4	1	8-okt	8-okt
	Soort	Aug	Sep	Ok	Nov	Totaal	Maximum	Presentie (%)	Presentie (dagen)	Eerste	Laatste
80	Kruisbek	1	0	0	0	1	1 (4-aug)	4	1	4-aug	4-aug
81	Goudvink	0	0	10	0	10	6 (2-okt)	7	2	2-okt	29-okt
82	Appelvink	0	2	5	2	9	4 (8-okt)	15	4	24-sep	12-nov

83	Geelgors	0	0	7	0	7	3 (16-okt)	15	4	15-okt	30-okt
84	Rietgors	0	8	73	7	88	19 (29-okt)	59	16	10-sep	19-nov
85	Atalanta	1	21	23	0	45	14 (10-sep)	22	6	25-aug	15-okt
86	Dagpauwoog	0	5	4	0	9	3 (10-sep)	15	4	10-sep	14-okt
87	Distelvlinder	0	1	0	0	1	1 (10-sep)	4	1	10-sep	10-sep
	Soort	Aug	Sep	Ok	Nov	Totaal	Maximum	Presentie (%)	Presentie (dagen)	Eerste	Laatste
	Totaal	567	6325	26351	2931	36174		100	27		
	Teluren	26:00	26:30	47:45	15:00	115:15					

Volgend jaar vanaf 1 augustus 2012 openen we de telpost weer en gaan we weer af en toe tellen, als je een keer mee wilt tellen of gewoon langs komen moet je maar contact opnemen met een van ons. Iedereen is van harte welkom. En wij hopen dat we volgend jaar weer veel mogen tellen en leuke soorten over zien mogen komen.

Namens de vogelwerkgroep,
Dirk Eykemans.
www.dirksvogelsite.nl

RECEPTEN MET BRANDNETEL

Brandnetels zijn vooral in het voorjaar erg gezond.

Pluk de jonge topjes ze zijn bloedzuiverend en bevatten veel vitamine C en ijzer.

Plukken en wassen met handschoenen.

Brandnetel thee:

- pluk jonge topjes brandnetels
- overgieten met kokend water
- 10 minuten trekken en uitzeven

Brandnetelsoep 4 personen:

- pluk een grote schaal brandnetel topjes
- 1 ui gesnipperd
- 1 eetlepel kerrie poeder
- 3 eetlepels bloem
- 1 liter kippen of groenten bouillon

- fruit de ui tot die glazig is
- kerrie poeder toevoegen en even mee fruiten tot de geuren vrijkomen
- 3 eetlepels bloem toevoegen
- met kleine scheutjes de bouillon toevoegen en blijven roeren
- brandnetels toevoegen en laten slinken
- 3 minuten doorkoken en met staafmixer pureren

Brandnetel ovenschotel 4 personen:

- 400 gram jonge brandnetel topjes fijn knippen
- 1 ui gesnipperd
- 150 gram geraspte kaas
- 125 gram gekookte zilvervliesrijst
- 4 eieren
- 100 ml slagroom

- fruit de ui tot die glazig is
 - brandnetels toevoegen, even mee sudderen tot de brandnetels gaar zijn op smaak maken met zout en peper
 - eieren klutsen, room toevoegen met zout en peper
 - rijst, eimengsel, brandnetels en de helft van de kaas mengen
 - overdoen in ingevette ovenschaal en bestrooien met de rest van de kaas
 - schaal 20 minuten in de oven bij 200-220 graden
- Lekker met een frisse salade

Eet smakelijk

Marina van Grinsven

PINKSTER WEEKEND 2011

Verkort verslag van het Pinksterweekend 2011, standplaats Halles sous- les- Côtes, in de Franse Ardennen. (10 tot en met 13 juni 2011).

Dit plaatsje ligt in Noord-Frankrijk, in een lieflijk heuvelende omgeving, waar je het gevoel krijgt dat je een tiental jaren in de tijd teruggegaan bent.

Het programma voor dit weekend was:

Vrijdag; aankomst, het dorp verkennen, soep en lekker stokbrood eten en 's avonds kennis maken met het dorp en zijn omgeving door middel van een diaprojectie gehouden door Jeanne Soetens en Bert Vervoort.

Zaterdag; "vroeg vogels" wandeling, al om zes uur 's morgens, ontbijt, we vertrekken naar een laaggelegen gebied langs de Maas, picknicken bij de brug, maken een rondwandeling langs grindgaten en genieten "thuis" een heerlijke barbecue.

Zondag; Naar Montfaucon, waar we een wandeling maken in een gebied waar nog veel sporen van de 1^e Wereldoorlog te zien zijn, bezoeken het museum en gebruiken daar de lunch. De middag en avond zijn vrij in te vullen.

Maandag; Rondwandeling in de prachtige omgeving van Halles, opruimen, afscheid nemen en terugreis

Er wordt na het Pinksterweekend altijd een uitgebreid verslag gemaakt over de belevenissen, maar dat is in dit jaarverslag te veel van het goede. Daarom heb ik een dag weergegeven om vooral de sfeer te laten proeven. Het hele verhaal is binnenkort te lezen op de website van de Natuurwerkgroep Liempde.

Een dag van het Pinksterweekend Zaterdag, 11 juni.

Waarom de wekker gezet? Zoals gebruikelijk begint het officiële programma van de dag pas om half negen met het ontbijt, maar voor de "vroeg vogels" gaan we er al om zes uur op uit! En dat zijn er heel wat, de helft van de groep is al paraat. Het is een mooie nevelige morgen. We lopen langs een

wasplaats en Toon wijst ons op de talrijke vleermuizenpoepjes. Achter het dorp lopen we langs de grot, langs een boomgaard met hoogstamfruit, onder de bosrand langs en door de weilanden. Veel koeien volgen nieuwsgierig wat we daar toch doen, we lopen langs een grote boerderijen via het volgende dorp terug langs het weggetje. We zien prachtig blauwe geraniums, de beemdooievaarsbek, gele walstro, Thieu ziet de eerste grauwe klauwier, mistletoe hangt in de fruitbomen. Geen vos in het vizier, wel sporen van Reintje, drollen op het pad, vaak een beetje hoger liggend op een polletje of zo, en haren aan het prikkeldraad.

Na een lekker ontbijt maken we een lunchpakketje klaar, want we gaan de hele dag op stap. Eerst naar de Prairie, een gebied langs de Maas, dat 's winters regelmatig onder water staat. Op weg daar naartoe krijgen we nog troupeaux op de weg, een groepje koeien moet van de boerderij in de wei gebracht worden en we wachten dus maar even. Je kunt zien dat de koeien de weg weten, ze hoeven bijna niet geleid te worden.

De auto's kunnen we bij de brug over het kanaal zetten en meteen worden er al vogels gespot en planten nader bekeken. Een van de eerste vondsten is een flink grote knalgroene rups met oranje puntjes, het blijkt een rups van de nachtpauwoog te zijn. De vogelaars zien en horen o.a. de grauwe gors, een paapje, tureluur en

wulp, ook de bosrietzanger laat z'n mooie lied horen. De plantenliefhebbers vinden zeepkruid, voor de poelruit klimt Maarten over het prikkeldraad, terwijl even verderop heel veel planten zo langs de kant van het pad staan.... Een boer komt ons voorbij, hij zit op een tractor met een grote baal hooi voorop, en er achter een stuk of tien koeien in een kar. Ze worden naar een stuk land langs de Maas gebracht. Bernadette maakt een praatje met deze boer. Ja, er zijn hier veel vogels, o.a. de cygne, de zwaan, weet hij te vertellen. Bij de Maasoever gekomen blijken er dit jaar geen oeverwaluwen te zijn, ondanks de toch prima hoge zandkanten.

We lopen nu in een iets hoger tempo terug en picknicken bij de brug, schuilen even voor een klein buitje, nemen nog een kopje van de meegebrachte koffie en steken dan de drukke

verkeersweg over naar de grindgaten. Dirk vertelt hier over en we gaan een rondwandeling maken. De vogels laten het op de meertjes een beetje afweten, maar wel horen we tegen het einde van de wandeling drie nachtegalen, vinden de vleugels van een parelmoervlinder en hebben bij de zeef van het maas grind stenen lopen zoeken met mooie kristallen erin of fossielsporen. We hebben wat stenen mee genomen, soms best zware.

Op naar de auto's en op weg naar de kerk die we al een poosje zo mooi tegen de bossen van de Côte zagen liggen, de kerk van Mont devant Sassey. Deze kerk is prachtig gerestaureerd, toen wij er 30 jaar geleden waren, was de crypte helemaal groen van de algen en het kerkhof helemaal verwilderd, met de wortels van de palmbossen in de muur gegroeid, nu is alles open gemaakt en is het oude kerkhof met zijn oude stenen mooi te bekijken. En het zicht over de Maasvallei blijft boeien. Als we langs de bosrand speuren naar bijzondere planten vinden we een welriekende nachtorchis (wat een mooie naam), eenbes, bremraap en vogelnestjes, ook een orchideeënsoort, in behoorlijke aantallen. Nog even van het uitzicht genieten en dan naar de gîte.

Daar aan gekomen gaan we lekker op het terras zitten, maar af en toe komt er een donkere wolk en dan is de temperatuur zodanig dat je weer even naar binnen gaat. Bernadette gaat nog niet naar buiten, eerst de gemaakte foto's op de laptop zetten. Om een uur of zeven begint de

welverzorgde barbecue, we smullen ervan en de een gaat toch maar binnen zitten, de ander gaat met zijn bordje naar buiten. Als iedereen genoeg gesmuld heeft, gaat Jan Soetens het overige vlees nog braden, een mooi gezicht zoals hij bij de barbecue zit en geduldig wacht tot alles gaar is. Samen opruimen en enkelen gaan zitten kaarten.

Dirk en Martien gaan in de schemer weer “spotten” en ook wij kunnen mee bij Martien in de bus, evenals Jan en Jeanne Zandbergen. Maarten krijgt een korte cursus lamp bedienen, en daar gaan we. Eerst is het nog te licht, maar we zien een geelgors, zwarte wouw, buizerd, maar dan wordt het serieus en spotten we een paar reeën, een paar vossen en een..., jawel hoor, een das. Het is maar goed dat de Fransen vroeg naar bed gaan, op de kleine weggetjes kom je niemand tegen en je kunt dus heel goed de velden en de bosranden afkijken op wild. Als we weer thuis komen krijgen we een klein maar zeer sterk neutje uit een fles, geschonken door de eigenaar van de gîte, een heerlijk slaapmutsje.

Natuurlijk is dit verslag een persoonlijke indruk van dit weekend en kan iedere deelnemer tussen de regels door zijn eigen ervaringen voor de geest halen. Wij vonden het een fantastisch weekend, bedanken nogmaals de organisatie, en het duurt gelukkig nog maar een paar maanden en het is al weer Pinksteren!!!

Maarten en Anneke.

PLANTENINVENTARISATIE LANDGOED VELDER 2011

(westelijk van de allee)

Inleiding

In 2010 hebben we ook op het landgoed Velder planten geïnventariseerd. In dat jaar hebben we het stuk tussen de spoorlijn en de allee naar Heerenbeek bekeken. In 2011 was dus het westelijke deel aan de andere kant van die allee aan de beurt. Net als vorig jaar hadden we ook nu weer toestemming van Frans van Boeckel om op alle paden te wandelen. Waarvoor onze dank.

Zoals vorig jaar al beschreven, is Velder een oud bos gebied. Het is voor zover bekend nooit een landbouw gebied geweest maar gebruikt voor bosbouw en jacht. Dus de kans is relatief groot dat je in zo'n gebied 'restanten' vindt van de oorspronkelijke begroeiing. Bert Maes heeft dat ook laten zien bij zijn inventarisatie van het Groene Woud, zie zijn boek "Inheemse bomen en struiken van Het Groene Woud". Maar Bert keek vooral naar de bomen en wij van de plantenwerkgroep hebben meer de neiging om ons te concentreren op de kruiden en de struiken. Dat vult elkaar dus goed aan.

Het westelijke deel van het landgoed Velder is geologisch en botanisch niet wezenlijk anders dan het oostelijke deel tegen de spoorlijn. In principe moet je aan beide kanten dus ongeveer dezelfde vegetatie verwachten. Dat klopt ook wel, maar een belangrijk verschil is op dat het westelijke deel het grote evenementen veld ligt en dat de bewoning vooral aan die kant ligt.

Het levert ook wel verschillen op in de vegetatie maar geen grote verrassingen. Wel overigens een hele kleine verrassing namelijk vogelpootje: een hele kleine vlinderbloemige. Vogelpootje wordt meestal niet hoger dan zo'n 5 cm en heeft bloemetjes van zo'n 5 mm maar daar zit dan wit in, roze streepjes en een geel hartje. Het is moeilijk om vogelpootje niet over het hoofd te zien vooral als het groeit in het gras van het evenementen terrein. Een verrassende plaats eigenlijk, normaal heeft het plantje liever een schrale plek met wat minder concurrentie. In ieder geval maakt het duidelijk dat Frans van Boeckel dit grasveld niet als een weiland behandelt en het gras letterlijk en figuurlijk kort houdt.

Vergelijking met 1959

Ook vorig jaar al vermeld: we hebben een inventarisatielijst uit 1959 van Velder, destijds gemaakt in verband met een ruilverkaveling die overigens gelukkig aan Velder en Heerenbeek voorbij is gegaan. Maar vergelijken is natuurlijk leuk.

Vorig jaar merkten we al op dat we de eenbes, die er in 1959 nog uitbundig groeide, aan de oostkant niet meer vonden. Helaas dit jaar aan de andere kant ook niet. Ook de orchideeën uit 1959 (bosorchis en grote keverorchis) hebben we dit jaar niet terug gevonden. Zelfs dit jaar geen wespenorchis die we vorig jaar wel zagen, maar in 1959 niet. Toch was 2011 zeker geen teleurstelling want we vonden bijvoorbeeld dubbelloof en duizendguldenkruid. De viltroos, die Bert Maes ontdekte, bleek een hele serie nakomelingen te hebben. En vooral: we vonden de blauwzwarte rapunzel! In 1959 wordt deze ook gemeld, maar daarna is deze plant op Velder een tijdje zoek geweest. Ik kom er hier onder op terug.

Enkele bijzondere planten

Blauwzwarte rapunzel

Het jaar 2011 was het jaar van de rapunzel. Het belangrijkste was natuurlijk dat wij de blauwzwarte rapunzel (*Phyteuma spicatum subsp. nigrum*) herontdekten op Velder, maar dit nieuws werd wat overstemd door het uitkomen van de Disney tekenfilm 'Rapunzel'.

Wij vonden eind april de blauwzwarte rapunzel op Velder niet ver van de wallen en sloten richting Heerenbeek. Er stonden op twee plaatsen planten zo'n twintig meter van elkaar met totaal vijf of zes bloeiaren in de knop. Helaas bleek een week later dat de knoppen verdwenen waren, waarschijnlijk een exquisite hapje voor een ree. De foto hierbij is dus niet op Velder gemaakt. Het blijkt dat er op Heerenbeek, hemelsbreed op ongeveer een kilometer afstand, al jaren een aantal blauwzwarte rapunzels zich kunnen handhaven. Blijkbaar ongestoord door reeën, stonden daar in 2011 zo'n 15 bloeiaren in minstens vijf groepjes in bloei, prachtig.

De rapunzel hoort thuis in de klokjes familie. Aan de Latijnse naam is al te zien dat de zwartblauwe rapunzel een zeer nauwe verwant moet hebben en dat klopt: er bestaat ook een witte rapunzel met dezelfde naam maar dan *subsp. spicatum*. Grappig is dat de witte en de blauwzwarte niet samen voorkomen. De Oecologische Flora neemt aan dat de witte vorm hier het eerst was en dat toen de zwarte kwam, er door kruisen steeds donkerder nakomelingen ontstonden tot uiteindelijk alles blauwzwart was. Behalve daar waar de zwarte (nog) niet is geweest. In West-Brabant is zo'n plek en misschien nog in Midden-Limburg.

De rapunzels worden zo'n 30 cm hoog. Vaak staan er meer bloeiaren vlak bij elkaar maar of het dan ook aparte planten zijn of dat er meerdere stengels uit één 'raapje' kunnen komen, is me niet duidelijk. Maar de plant heeft dus een raapvormige wortel, net als het rapunzelklokje, en de naam rapunzel moet dan ook zoiets als 'raapje' betekenen.

De film 'Rapunzel' heeft heel ver weg wel iets met de plant te maken. Rapunzel is een meisje uit een sprookje dat is opgetekend door de gebroeders Grimm. Repelsteeltje komt uit een ander sprookje van die broers maar heeft niets te maken met Rapunzel. In het sprookje laat de zwangere moeder van Rapunzel, groente stelen uit de tuin van de burens omdat ze daar zo'n zin

in heeft. Die groente heet rapunzel en voor straf moet ze haar dochtertje, Rapunzel genoemd, afstaan etc. Niet helemaal duidelijk is welke groente er bij de buren groeide, maar waarschijnlijk was het onze rapunzel of het rapunzelklokje. Beide werden ooit als een soort veldsla gegeten, volgens de boeken.

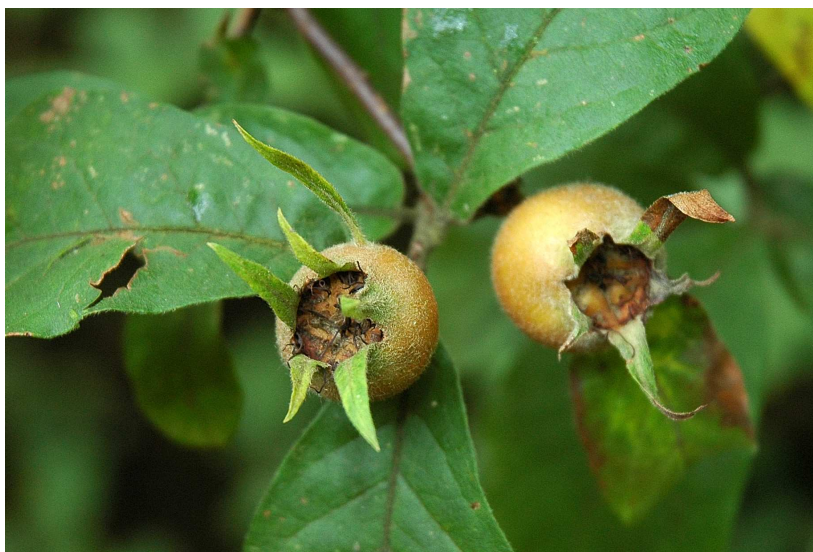
Mispel

De mispel (*Mespilus germanica*) hebben we in 2010 al gevonden. Het is een vrij jonge struikachtige boom en het zou ons niet verbazen als het een afstammeling was van de oude mispel die op Heerenbeek staat. Het afgelopen jaar zijn we er zo vaak langs gelopen om te kijken hoe het met zijn knoppen, zijn bloemen en zijn vruchten ging, dat ik er hier ook nog maar eens op terug kom. Met de mispel gaat het goed, dus we hopen dat hij er oud kan worden en veel nakomelingen krijgt. Afgelopen zomer bloeide hij uitbundig en er zijn zeker meer dan 20 vruchten tot ontwikkeling gekomen.

De mispel is van oorsprong niet inheems, maar afkomstig uit het gebied van de Middellandse Zee. In het begin van de Middeleeuwen voerden de Graven van Gelre drie mispel bloemen in hun wapen. Een teken dat de mispel in ieder geval werd gewaardeerd voor zijn bloemen, maar waarschijnlijk nog meer voor de vruchten. Veel eetbare en zoete vruchten groeiden er toen niet in ons land dus dat zal wel een grote rol hebben gespeeld.

Zo rot als een mispel, kan natuurlijk maar mispels worden niet gegeten als ze rot zijn maar 'overrijp' dat wil zeggen dat ze wat zijn gegist. Volgens een artikel uit de Volkskrant moet je wachten tot ze 'rot' zijn: "Het vruchtvlees wordt dan bruin, zacht en zoet. De mispel kan nu zo uit de hand gegeten worden, door hem open te breken en het vruchtvlees eruit te zuigen. Doe dit bij voorkeur buiten; dan kunnen de grote pitten en de stenige omhulsels, die daarbij in de mond komen, met een sierlijke boog uitgespuugd worden." Het klinkt niet zó smakelijk. Ik denk dat mijn voorkeur toch uit gaat naar een ver familielid: de Japanse mispel of loquat (*Eriobotrya japonica*). Een gele vrucht die tegenwoordig in de landen rond de Middellandse Zee groeit met een heerlijke zoetzure smaak en een wisselend aantal grote glanzend bruine pitten.

Maar onze mispel bloeit mooier. De bloei schijnt vaak niet langer te duren dan een week. Dus goed opletten als je een foto wilt maken. Om de merkwaardige vruchten te fotograferen met het kroontje van de oorspronkelijke kelkslippen, is minder moeilijk want die zitten wel een tijdje aan de boom.

De mispel hoort thuis in de rozenfamilie net als de meeste van onze fruitbomen (appel, peer, pruim, kers, aardbei, braam en nog vele andere). Eeuwenlang heeft men gedacht dat 'onze' mispel de enige van zijn soort was (de loquat is veel verder weg familie) maar in 1990 heeft men in de Verenigde Staten een tweede soort ontdekt: *Mespilus canescens*. Er staan maar 25 planten van

deze soort en allemaal in één klein bosje. Het voornaamste zichtbare verschil met onze mispel is dat de vruchten roodachtig zijn in plaats van bruinig.

De inventarisatie lijst

Bij het inventariseren noteren we bij iedere wandeling uiteraard de planten, maar ook welke wandeling we daarbij maken. Een aantal jaren hebben we die inventarisatie lijsten ook op die manier in het jaarverslag opgenomen, zodat men ook later nog kan nagaan waar ongeveer wij bijvoorbeeld de rapunzel hebben gezien. Deze uitgebreide overzichten zijn waarschijnlijk voor de meeste lezers niet interessant, dus we beperken ons dit jaar tot een verzamellijst waar alle planten op staan die we in 2010 en 2011 hebben geïdentificeerd op Velder en vergelijken deze met de lijst van 1959. We denken nog over een manier om ook de 'daglijsten' beschikbaar te maken.

Jan van Dingenen

Velder	2011	2010	1951	Velder	2011	2010	1951
aardbei, bos			x	ereprijs, draad-	x		
aalbes	x	x		ereprijs, gewone	x	x	x
adel aars varen	x	x	x	ereprijs, grote	x	x	
agrimonie, gewone		x		ereprijs, klimop-	x	x	x
agrimonie, welriekende		x		ereprijs, mannetjes-	x		
akker kers, gele	x			ereprijs, tijm-	x	x	
akker kool	x	x	x	es	x	x	x
andoor n, bos	x	x	x	esdoorn	x		
andoor n, moeras-		x		fijnspar	x	x	
appel, ver wilderde		x		fijnstraal, canades e	x	x	
basterdwederik	x	x	x	fijnstraal, z omer	x		
beemdgras ruw			x	fluitenkruid	x	x	x
berekla uw, gewone	x	x	x	fonteinkruid, drijvend	x		
berenkl auw, grote	x	x		framboos	x	x	x
berk, gladde	x	x		gagel	x		
berk, ruwe	x	x	x	ganzevoet, korrel-	x	x	
berk, zachte	x		x	ganzevoet, mel-	x	x	
bes, rode	x			gelderse roos	x	x	x
bes, zwarte	x	x	x	gele lis	x	x	
beuk	x	x	x	hennegras			x
biggekruid, gewoon	x			gras, riet			x
bies, bos			x	gras, schaduw			x
biezenknoppen			x	guldenroede,	x		
bijvoet	x			haagbeuk	x	x	x
bitterzoet	x	x	x	havi ks kruid, gewoon	x		x
Blauwe knoop			x	havi ks kruid, oranje	x		
boeren wormkruid	x	x	x	hazel aar	x	x	x
bosane moon	x	x	x	hazel aar, rode		x	
bosbes	x	x	x	heer moes	x	x	x
bosviooltje, gewoon		x	x	heide, struik	x	x	x
boterbloem, egels-	x	x	x	heksenkruid, groot	x	x	
boterbloem, gulden-	x		x	helmkruid, knopig	x	x	x
boterbloem, knol-		x	x	hengel	x	x	x
boterbloem, kruipe nde	x	x	x	hennegras	x	x	
boterbloem, scherpe	x	x	x	hennepnetel	x	x	x
braam	x	x	x	herderstasje	x	x	
brandnetel, grote	x	x	x	hertshooi	x	x	x
brandnetel, klei ne	x	x		hertshooi, liggend	x		
brem	x	x		hoefblad, klei n	x	x	x
brem, stekel			x	holpijp			x
brunel	x	x	x	hondsdr af	x	x	x
cyperzegge	x	x		hoornbloem	x	x	
dal kruid	x	x	x	hoornbloem, akker-	x		
dauwbraam		x	x	hoornbloem, gewone	x	x	
den, grove	x		x	hoornbloem, kluwen-	x	x	
distel, akker	x	x		hop	x	x	x
distel, s peer-	x	x		hulst	x	x	
Dopheide gewone			x	ijle dravik	x	x	
Dotterbloem			x	ijle zegge	x		
dougl asspar	x	x	x	judas penning	x		
dovenetel, gele	x	x		kale jonker	x	x	x
dovenetel, paars e	x	x		kamille, echte	x	x	
dovenetel, witte	x	x	x	kamille, schijf-		x	
dubbelloof	x			kamille, stinkende		x	
duizendguldenkruid	x			kamille, valse	x		
duizendblad	x	x	x	kamperfoelie	x	x	x
duizendknoop, bekierde		x		kastanje, tamme	x		
duizendknoop, japanse	x	x		kattenstaart	x	x	
eenbes			x	kers, zoete	x	x	
een den kroos	x			klaproos		x	
egelskop	x	x		klaver, kleine	x	x	
eik, ameri kaanse	x	x		klaver, rode	x		
eik, zomer-	x	x	x	klaver, kleine		x	
els, zwarte	x	x	x	klaver, witte	x	x	
Engels raaigras		x		klaverzuring, stijve	x	x	
engelwortel	x	x	x	kleefkruid	x	x	x
eppe, melk-	x			klimop	x	x	x

Velder	2011	2010	1951	Velder	2011	2010	1951
klis, grote	x	x		populier	x		
knopkruid	x	x		rapunzel, bl.warte	x		x
knopkruid, klein	x	x		reigersbek	x		
knopkruid, kaal		x		reigersbek, gewone	x		
koekoeksbloem, dag	x	x	x	reukgras	x		x
koekoeksbloem,	x		x	riet	x	x	x
kompassla		x		roberts kruid	x	x	x
konginnenkruid	x	x	x	rolklaver, moeras-	x	x	
koningsvaren	x			roos, vilt	x		
kool		x		roos, honds	x	x	x
krentenboompje	x		x	salomonszegel	x	x	x
kroopkruid	x	x	x	schaafstro			x
kruiskruid, bezem	x			schijnspurrie	x		
kruiskruid, jacobs	x	x		sintjanskruid	x	x	x
kruiskruid, klein	x	x		sleedoorn			x
kussentjesmos	x			sleutelbloem, slanke	x	x	x
lariks	x	x	x	smeewortel	x	x	x
lathyrus, veld			x	smele, bochtige	x		x
leeuwenklauw, kleine	x			smele ruwe			x
leeuwentand, ruige	x			spar	x		x
lelietje der dalen	x	x	x	speenkruid	x	x	
leverkruid	x	x		springbalsemien		x	
lidrus	x	x	x	sporehout			x
lijsterbes	x	x	x	springzaad	x		
linde	x		x	spurrie, gewone	x		
lis, gele		x	x	steenbreek knol	x		
longkruid	x	x		stekelvaren, brede	x		
look zonder look	x	x		stinkende gouwe	x		
madeliefje	x	x		straatgras	x		
mannagras	x	x		streepzaad, klein	x		
mannetjesvaren	x		x	struisgras	x		
margriet, wilde			x	tandzaad	x		
meidoorn	x			taxus	x		
meidoorn, eenstijlige	x	x	x	theeboompje	x		
melganzewoet	x	x		theunisbloem	x		
melkdistel	x	x		theunisbloem, kleine	x		
melkeppe	x		x	torkruid	x		
mispel		x		tormentil	x	x	
moederkoorn		x		valeriaan	x	x	
moerasdroogbloem	x	x		valeriaan echte			x
moerasrolklaver	x	x		valeriaan kleine			x
moerasspirea	x	x	x	vals e salie	x	x	
morgenster, gele			x	varen, adelaars-	x	x	
munt, water	x	x	x	varen, brede stekel-	x	x	
munt, akker-		x		varen, konings-	x	x	
muur, drienerf			x	varen, mannetjes-	v		
muur, gras-	x	x		varen, wijjes-	x	x	x
muur, grote			x	varkensgras	x	x	
muur, moeras-		x		varkenskers, kleine	x	x	
muur, vogel-	x	x	x	veldbies	x	x	
nagelkruid, geel			x	veldkers, bos-	x	x	x
nachtschade, z warte	x			veldkers, gele	x	x	
ooievaarsbek	x	x		veldkers, kleine	x		
ooievaarsbek, zachte	x			veldkers, witte	x		
orchis, wespen-	x	x		vergeet-me-niet	x	x	
orchis, bos			x	vergeet-me-niet,	x	x	
orchis, grote kever			x	vetmuur, liggend	x		
paardenbloem	x	x	x	vijfvingerkruid	x		
paardentaart	x	x		viltroos	x		
peen, wilde		x		viooltje, driekleurig	x		
penningkruid	x	x	x	viooltje, maarts		x	
perzikkruid	x	x		vingerhoedskruid	x		
pijpestrooetje	x		x	vlasbekje	x		
pinksterbloem	x	x		vier	x	x	
pitrus	x	x	x	vogelkers,	x	x	x
rhododendron	x			vogelkers, inlandse	x	x	x
plataan	x			vogelpootje	x		

Velder	2011	2010	1951
vogel w i k k e	x		
voss ens taart, gekni kte	x	x	
vroegeling		x	
vrouwen mantel	x		x
vuilboom	x		
walstro, kleverig	x		x
walstro, liggend	x	x	
walstro, moeras-	x	x	x
wat ereppe, grote	x		
wat er kers, gele	x	x	
wat ermunt	x	x	
wat erpeper	x	x	
wat erran onkel	x		x
wat ertor kruid	x		
wat er violier	x		x
wat erweegbree	x		
wederi k, gewone	x	x	x
wederi k, punt-	x	x	
weegbree, brede	x	x	
weegbree, grote	x		
weegbree, smalle	x		x
weegbree, water	x		
wi k k e, ringel	x		
wi k k e, voeder-	x	x	
wi k k e, vogel	x	x	x
wilg, grauwe	x	x	x
wilg, kraak			x
wilg, schiet			x
wilgenroosje, gewoon	x		x
wilgenroosje, harig	x		
winde, akker	x		
winde, haag	x	x	x
witbol	x		x
wolfs poot	x	x	
wouw	x		
zandkool	x		
zandraket	x		
zandraket, gele	x		
zegge, blauwe			x
zegge, cyper-	x		
zegge, elzen			x
zegge, oevert			x
zegge, pil			x
zegge, ruige			x
zegge, stijve			x
zegge, zwarte	x		
zenegroen, krui pend	x	x	x
zevenblad	x	x	x
zilverschoon	x	x	x
zuring, ridder	x	x	x
zuring, bos-	x		
zuring, schapen-	x		x
zuring, krul-	x		
zuring, veld-	x	x	x
zwaluwtong	x	x	
zwarte bes		x	